

livj e ab dos botós» a. 1303, «dos aunes de *sulljvi* a les gonelles, los cordós dels cots, it. lo *sulljvi* e la ferma» a. 1400: sens dubte deriv. antic de *sollevar*, cf. cast. *soliviar*, *-viantar*, *aliviar*, cat. *alleujar*, fr. *sollager* SUB-LEVIARE-.

Sollo, V. *soll* (peix) *Solmir*, V. *solsir* *Solo*, V. *sol* adj. *Solonar*, V. *sol* m. *Solpall*, V. *sacpall* (SAC) *Solpàs*, *solpassa*, *solpasser*, V. *sal* *Solponent*, *solpostada*, *solpujant*, V. *sol* m. *Solraig*, V. *salroig* *Solramada*, *solrames*, V. *sòl* *Solràs*, V. *celràs* *Solre*, V. *soldre* *Solrec*, V. *sòl* *Solreig*, V. *salroig* *Solris*, V. *somriure* (RIURE) *Solrocar*, V. *sòl* *Sols*, V. *sol* *Sòls*, V. *sòl* *Sols*, condiment, V. *solsir* *Solsadis*, V. *solsir* *Solsament*, V. *sol* adj. *Solsera* (mata), V. *sol-sora* (SAL) i cf. *sosa*

SOLSIR-SE, SOLSIDA, avui en català central substituïts per *ENSULSIAR-SE*, *ENSULSIADA*; constitueixen un mot germà de l'oc. *somsir*, *sol(s)ir*, i del fr. ant. i dial. *solsir*, 'engolir-se, enfonsar-se, ensulsiar-se', d'origen incert; sembla que el radical originari fou pertot *sossi-*, alterat en alguns punts per influència de *SOL*, i en altres per influència de *SUMIR-SE*; com que en alguns llocs catalans hi ha *solsuir-se*, en altres *dessossiar-se*, i comunament *ensulsiar-se*, i en documents cat. molt antics apareixen *sussidat* i *sossedit(a)*, i a Sardenya es troben antigament *sunsiatu*, *sunsiari*, és probable que tot plegat vingui del ll. *SUBSIDIERE* 'engolir-se, ensorrar-se', que en algunes parts aviat es va contraure en *SUBSIRE*, i en altres les formes com *SUBSIDAT*, del verb sencert, van donar els nostres *ensulsiat*, *solseit*, i el sard *sunsiatu*. □ 1.^a doc.: *suscidatos*, a. 893; *sosedida*, fi S. X; *solsides*, 1334 i Ss. xv i xvi; *ensulsiada*, S. XIX.

«Ipsos *suscidatos*» 'les ensulsiades' en un doc. de l'any 893, de la Noguera Ribagorçana (Sant Esteve de la Sarga), col·le. Mureau, vol. III, p. 78 (per al context veg. la monografia d'aquest poble en l'*Onom. Cat.*). «Coma *sosedida*» en un doc. de l'alta Ribagorça, fi segle X, p. p. Serrano Sanz, *Not. i Docs. Hist. del Condado de Ribag.*, p. 371. L'*InvLC* recull d'un doc. de 1334 referent a Illa de Tet: «rechum --- dirui per *solcides*»; grans ensulsiades dels cauces o terrers calcaris són típiques de la part N. del terme d'Illa (a l'esquerra de la Tet); junt amb aquest document l'*InvLC* n'aplega molts dels Ss. XIV-XV en la variant *socires*, *solsires*, que detallarem després.

Però *solsit* i *solsida*, sigui amb caràcter de participi adjectiu, o plenament verbal, apareix tot seguit i en gran abundància en el P. Val. i migdia del Prínc.; començant per JRoig: «cent-cinc ciutats, / ab tots sos nats, / en Orient, / de fonament / foren perides: / foren *solsides* / moltes muntanyes» (*Spill*, 14098); que precisament es deu referir a la mateixa catàstrofe de Sodoma i Gomorra de què parlen els Joca *Monachorum* (infra); Chabàs explica (estranyant-se amb raó que manqui el mot en el Lab.): «muy vivo en Valencia por derrumbarse una cosa, desplomarse, venirse al suelo».

En efecte tot seguit en trobem documentació valenciana en quantitat. Tractant-se de Val. és natural que sovint s'apliqui a sèquies: «la séquia està prop de dit pont: e axí, no-s porà fer lo camí de la pujada del pont, que sia endolsit, per ço que cauran molt sovint les *solsides* a la céquia si lo terrer és tan alt», doc. de 1591 de l'Horta valenciana (*An. Ce. Cult. Val.* VIII, 46). Sanelo registrava: «*sulcida* de la céquia: desmonte de la acequia; *surcir*: desmontar, deshacer algún montón de tierra, broza u otra cosa; desmoronar» (II, f° 50): informació de primera mà (fi S. XVIII), car en aquest cas no té el seu model habitual (el dicc. de CROs, que no porta res d'això, sinó la coneguda variant de SARGIR, p. 320), i per tant deu reflectir directament l'ús viu de la seva terra de Xàtiva i Ribera. I, en efecte J. G. M., que és d'allí, cridava l'atenció sobre «val. *solsida* = cat. *esllavissada*» (Renat, «El Camí», 14-iv-1934). Però és de tot el P. Val. que en tenim notícies literàries: fins al Baix Maestrat: «apareix en el carassòl, entre gran quantitat d'estrats *solsits*, jaciments de l'eneolític», JPorcar (*BSCC* XIV, 238).

En canvi en cat. or. i en l'ús central del català la forma general és *ensulsiar-se*, *ensulsiada*, per més que vagi passar per alt als lexicògrafs fins a temps ben recents, segurament només a causa de la poca atenció que presten la gent ciutadana i instruída a les coses orogràfiques.

No sé que es vagi recollir lexicogràficament fins al DAG.: «*ensulciada*: enfonsament o caiguda de terres, parets o edificis; *ensulciar-se*: esfondrar-se terres, parets, edificis, roques etc.» (amb variants *ensulciar-se* i *ensulcir-se*); després ja en els diccs. posteriors: «*ensulciada*: Bergrutsch», Vogel; i en el DORT. 1917 i el DFa., com el DAG. En el *CostManc.*: «*ensulsiar-se*: esllavissar-se, si bé es diu preferentment de l'esllavissada de l'interior d'una mina, claveguera o pou, d'una paret, o de l'esllavissada d'un marge molt gros, o d'una riba; del sostre, que, de dolent es forada», «*ensulsiada*: el buit que s'ha fet en el tros que s'ha ensulsiat; la terra i pedres caigudes en ensulsiar-se» (II, 86, § 292-3), sense indicar-li cap limitació geogràfica, sinó com a mot d'ús general i comú, de manera que fa constar *enderrossall* com a «nom menorquí de l'ensulsiada d'una paret».

I en efecte el trobem en tots els escriptors prosistes més llegits, de tot el cat. oriental: «Dalt del Puig de Bassegoda --- m'hi asseia sovint, contemplant --- el grandió panorama --- gegantesques esquerdes, muradals immensos, *ensulsiades* colossals que deixaren al viu roques nues i pelades --- y per entremig hi veyá verdejar --- des del roure --- fins al frescal faig de les ubagues ---», MrnVayreda (*Puny*.1.4, pròl., 18 (24)); «era la grossa maror de fora, que s'anava atansant; venia --- fent cavalls enormes --- i serralades d'aigua, que corrien unes darrera de les altres --- amb la carena tempestejada, que s'esbadellava ací i allà, esllavissant-se per llurs faldes en tronadores *ensulsiades*; seques, mai vistes tal volta, eren posades en descobert ---», e^o Ruýra (*Mar de Llamp*, 1903, *Pinya de R.* I, 72); «de